

**Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming
als archeologische site van de site Donk - Oud Kerkhof in Herk-de-Stad (Schulen)**

Provincie: Limburg

Gemeente: Herk-de-Stad, 3de afdeling, sectie D

Objectnummer: 4.04/71024/103.1

Dossiernummer: 4.001/71024/102.1

Omschrijving:

site Donk – Oud Kerkhof

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

07 JULI 2017

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

Het advies werd door het agentschap Onroerend Erfgoed gevraagd op 7 juli 2016.

a) Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het departement Ruimte Vlaanderen en de agentschappen van dit beleidsdomein brachten geen advies uit over de bescherming van de onroerend goederen. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

b) Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

De afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen bracht op 13 juli 2016 een gecoördineerd advies uit van de dienst Ondergrond Vlaanderen, de dienst Land en Bodembescherming en de dienst Natuurlijke Rijkdommen.

Het advies is gunstig zonder opmerkingen.

Het Agentschap Natuur en Bos bracht op 29 juli 2016 advies uit. Hierbij wordt opgemerkt dat de bescherming niet in tegenstrijdigheid is met de instandhoudingsdoelstellingen van het Habitat- en Vogelrichtlijngebied Demervallei.

Het advies is gunstig zonder verdere opmerkingen.

De Vlaamse Milieumaatschappij bracht advies uit op 27 juli 2016. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

1. Er wordt gewezen op de ligging van de site in het buitenbekken van het wachtbekken Schulensbroek, en op het belang van dit wachtbekken in het kader van de overstromingsproblematiek in het Demerbekken.

In het inhoudelijk dossier van het beschermingsvoorstel wordt onvoldoende rekening gehouden met deze ligging, en met het watersysteem en het beleidskader van het waterbeleid (EU kaderrichtlijn Water, EU Overstromingsrichtlijn, Decreet Integraal Waterbeleid, Wet onbevaarbare waterlopen, ...).

2. Er wordt in het dossier geen aandacht besteed aan de wijzigingen aan de waterlopen in de periode 1752- 1970, en een evaluatie van de invloed hiervan op hun verloop, en het grondverzet dat hiermee gepaard ging.

3. Er wordt opgemerkt dat de bescherming als archeologische site de waterbergingsfunctie van het gebied niet mag in de weg staan. Ook een historisch- ecologisch herstel van de waterlopen moet mogelijk blijven. Werken om redenen van openbaar nut en algemeen belang zoals werken in uitvoering van de wet onbevaarbare waterlopen moeten mogelijk blijven.

4. Er wordt gevraagd om een overleg met de VMM aangaande dit voorstel tot bescherming als archeologische site.

Antwoord:

4. - Een overleg tussen het agentschap Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Milieumaatschappij vond plaats op 6 september 2016. Naar aanleiding van dit gesprek en de opmerkingen in het advies werden het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit als volgt gewijzigd:

- In het inhoudelijk dossier werd een paragraaf "2.4.4 Leefmilieu" toegevoegd, waar de situering van de zone in het wachtbekken wordt beschreven, en waar het beleidskader en de regelgeving inzake waterbeleid wordt geschetst.

- In het inhoudelijk dossier werd in 1.3.3 een paragraaf toegevoegd waarin de wijzigingen aan het systeem van de waterlopen tussen 1752 en 1970, en het hiermee gepaarde grondverzet, wordt geschetst.

- Aan het ministerieel besluit werd een aantal aanpassingen aangebracht.

- In het kader van de toelatingsplichtige handelingen (artikel 5) werd toegevoegd:

"Er is geen toelating vereist voor gewone ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken aan de onbevaarbare waterlopen, zoals omschreven in hoofdstuk II, artikel 6 van de wet betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28/12/1967.

- Er is geen toelating vereist voor het regulier onderhoud van bestaande dijken."

Aan de beheersmaatregelen (artikel 3) en in het inhoudelijk dossier werden toegevoegd:

"5° In het kader van het integraal waterbeleid wordt, vanuit het oogpunt van zowel de overstromingsproblematiek als de realisatie van de goede ecologische toestand en in uitvoering van de EU Kaderrichtlijn Water, op termijn herstel van de waterlopen (bv. herstel historische meandering, ...) wenselijk geacht. Vanuit oogpunt van de voorkoming van een optimale functionering van het overstromingsgebied zijn ook nog wijzigingen aan de dijklichamen te verwachten. De archeologische bescherming streeft er geenszins naar de uitvoering van deze werken te verhinderen. Het is wel belangrijk dat deze werken gepland en uitgevoerd worden met een optimaal behoud van de aanwezige archeologische waarden in situ wanneer mogelijk, ex situ wanneer dit niet het geval is."

Conclusie:

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

-Aan het beschermingsbesluit werd aan het artikel 5 toegevoegd:

"-Er is geen toelating vereist voor gewone ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken aan de onbevaarbare waterlopen, zoals omschreven in hoofdstuk II, artikel 6 van de wet betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28/12/1967.

-Er is geen toelating vereist voor het regulier onderhoud van bestaande dijken."

-Aan de beheersmaatregelen (artikel 3) van het beschermingsbesluit en in het inhoudelijk dossier werd toegevoegd:

"5° In het kader van het integraal waterbeleid wordt, vanuit het oogpunt van zowel de overstromingsproblematiek als de realisatie van de goede ecologische toestand en in uitvoering van de EU Kaderrichtlijn Water, op termijn herstel van de waterlopen (bijvoorbeeld herstel historische meandering, ...) wenselijk geacht. Vanuit oogpunt van de voorkoming van een optimale functionering van het overstromingsgebied zijn ook nog wijzigingen aan de dijklichamen te verwachten. De archeologische bescherming streeft er geenszins naar de uitvoering van deze werken te verhinderen. Het is wel belangrijk dat deze werken gepland en uitgevoerd worden met een optimaal behoud van de aanwezige archeologische waarden in situ wanneer mogelijk, ex situ wanneer dit niet het geval is."

-Aan het inhoudelijk dossier werden passages toegevoegd die de positie van de site in het wachtbekken van het Schulensbroek, en het beleidskader waterbeleid, duiden.

-Aan het inhoudelijk dossier werd een schets van de evolutie van de waterlopen en grachten van 1752 tot 1970 toegevoegd.

c) Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van de onroerende goederen. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

d) Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het departement Landbouw en visserij, afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, bracht op 12 juli 2016 advies uit.

Het advies is gunstig zonder opmerkingen.

1.2 Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Herk-De-Stad

Het advies werd gevraagd op 7 juli 2016.

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 1 augustus 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1.3 Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 7 juli 2016.

De VCOE bracht op 25 augustus 2016 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Punt 3. De commissie heeft vragen bij de afbakening van de te beschermen site. Er wordt opgemerkt dat buiten de perimeter van de voorgestelde afbakening, ten zuiden van de Herk, op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen 2 nog resten zichtbaar zijn van het grachtsysteem van de site. Er wordt eveneens opgemerkt dat het noordwesten van de afbakening terreinen zijn opgenomen waar geen restanten op het DHM2 zichtbaar zijn, en dat deze terreinen al relatief ver verwijderd liggen van de kerksite.

Punt 4. De commissie merkt op dat de erfgoedkenmerken- en elementen die de bescherming verantwoorden, onder artikel 2 van het ontwerp van ministerieel besluit, zeer beknopt worden omschreven. De commissie vraagt uitbreiding hiervan.

Punt 8. De commissie heeft enkele opmerkingen bij het inhoudelijk dossier:

- De commissie vraagt zich af wat de aanleiding is voor deze bescherming, en of er een recent waarderingsonderzoek is gebeurd.
- De commissie merkt op dat de site zich in de niet vastgestelde Archeologische Zone 'Archeologisch sitecomplex in alluviale context in de Demervallei' bevindt, en dat de relatie tussen deze AZ en de te beschermen site niet duidelijk is. Met name waarom niet de hele zone van de AZ wordt voorgedragen voor bescherming.
- De commissie stelt dat zowel in het inhoudelijk dossier als het besluit slechts summier wordt verwezen naar relevante beschermingscriteria zoals zeldzaamheid, wetenschappelijk potentieel, ... , en vraagt dit in deze zin aan te vullen.
- De commissie merkt op dat het voorzien van alle gebruikte kaartmateriaal van noordpijl, schaal, en coördinaten aan de randen van de kaarten, de leesbaarheid ten goede komt.

Antwoord:

Punt 3. De resten op het DHM 2 zichtbaar ten zuiden van de Herk zijn niet te relateren aan de grachten van de donksite, maar aan recentere (Nieuwe Tijden) dijken. Deze dijken, hoewel vanuit archeologisch en cultuurhistorisch standpunt zeker waardevol, maken dus geen onderwerp uit van de reden van de bescherming van de archeologische site.

Het meest noordwestelijke perceel vertoont inderdaad op het DHM geen sporen die aan de donksite kunnen gerelateerd worden. Dit perceel wordt verwijderd uit de perimeter van de te beschermen archeologische site.

Punt 4. De beschrijving van de archeologische waarde en erfgoedkenmerken- en elementen werd aangepast en uitgebreid.

Punt 8. De bescherming van de site past in het thematisch onderzoekstraject van de 'alluviale gebieden' van het agentschap Onroerend Erfgoed. Er is in het kader van deze bescherming geen uitgebreid 'nieuw' evaluerend onderzoek op deze site uitgevoerd. De aanleiding van de bescherming zijn: enerzijds de nieuwe gegevens die verkregen werden door de analyse van het digitaal hoogtemodel Vlaanderen 2, en die het toelaten de donksite af te bakenen; anderzijds het samenbrengen van de oudere, gepubliceerde en ongepubliceerde, onderzoeksgegevens van de site. De combinatie van deze gegevens toont overduidelijk de archeologische waarde en goede bewaringstoestand van de site.

-De site van de donksite is duidelijk af te bakenen en met een zeer duidelijke archeologische waarde. De niet vastgestelde Archeologische Zone 'Archeologisch sitecomplex in alluviale context in de Demervallei' omvat een ruimer landschappelijk geheel, met een groot en divers archeologisch potentieel. De site 'Donk Oud-Kerkhof' maakt hier, zowel landschappelijk als archeologisch, een integraal deel van uit. Echter, het juiste potentieel van deze ruimere zone, alsook de afbakening van andere concrete sites, en uiteraard dus ook de beschermenswaardigheid van dergelijke sites, is momenteel niet duidelijk. Vandaar de keuze om deze zone als Archeologische Zone aan te duiden, en niet op te nemen in de archeologische bescherming. Deze verduidelijking is mee opgenomen in het inhoudelijk dossier.

-De gebruikte kaarten werden voorzien van schaal, noordpijl en coördinaten.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

-De perimeter van de te beschermen site werd aangepast.

-De beschrijving van de archeologische waarde en erfgoedkenmerken- en elementen in het beschermingsbesluit werd aangepast en uitgebreid met elementen uit het inhoudelijk dossier.

-De gebruikte kaarten werden voorzien van schaal, noordpijl en coördinaten.

-De relatie met de niet vastgestelde Archeologische Zone 'Archeologisch sitecomplex in alluviale context in de Demervallei' werd verduidelijkt in het inhoudelijk dossier.

1.4 Conclusie

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

-Aan het beschermingsbesluit werd aan het artikel 5 toegevoegd:

"-Er is geen toelating vereist voor gewone ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken aan de onbevaarbare waterlopen, zoals omschreven in hoofdstuk II, artikel 6 van de wet

betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28/12/1967. Er is geen toelating vereist voor het regulier onderhoud van bestaande dijken."

-Aan de beheersmaatregelen (artikel 3) van het beschermingsbesluit en in het inhoudelijk dossier werd toegevoegd:

"5° In het kader van het integraal waterbeleid wordt, vanuit het oogpunt van zowel de overstromingsproblematiek als de realisatie van de goede ecologische toestand en in uitvoering van de EU Kaderrichtlijn Water, op termijn herstel van de waterlopen (bijvoorbeeld herstel historische meandering, ...) wenselijk geacht. Vanuit oogpunt van de voorkoming van een optimale functionering van het overstromingsgebied zijn ook nog wijzigingen aan de dijklichamen te verwachten. De archeologische bescherming streeft er geenszins naar de uitvoering van deze werken te verhinderen. Het is wel belangrijk dat deze werken gepland en uitgevoerd worden met een optimaal behoud van de aanwezige archeologische waarden in situ wanneer mogelijk, ex situ wanneer dit niet het geval is."

-Aan het inhoudelijk dossier werden passages toegevoegd die de positie van de site in het wachtbekken van het Schulensbroek, en het beleidskader waterbeleid, duiden.

-Aan het inhoudelijk dossier werd een schets van de evolutie van de waterlopen van 1752 tot 1970 toegevoegd.

-De perimeter van de te beschermen site werd aangepast.

-De beschrijving van de archeologische waarde en erfgoedkenmerken- en elementen in het beschermingsbesluit werd aangepast en uitgebreid met elementen uit het inhoudelijk dossier.

-De gebruikte kaarten werden voorzien van schaal, noordpijl en coördinaten.

-De relatie met de niet vastgestelde Archeologische Zone 'Archeologisch sitecomplex in alluviale context in de Demervallei' werd verduidelijkt in het inhoudelijk dossier.

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

Openbaar onderzoek en hoorrecht

De gemeente Herk-De-Stad organiseerde het openbaar onderzoek van 6 december 2016 tot 6 januari 2017. Tijdens het openbaar onderzoek werden twee bezwaren ingediend. Dit wordt verder behandeld.

Omwille van privacy-redenen is het bezwaar van een eigenaar/ gebruiker anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van alle bemerkingen/ bezwaren en de gegevens van de bezwaarindieners.

Bezwaren uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Bezwaar 1

In het bezwaar wordt geargumenteed dat de site te groot is afgebakend, en wordt gevraagd om schrapping van de percelen D2, D3F, D5S, D5F en D5H.

Verder wordt ook de bezorgdheid geuit dat de gronden gelegen zijn in agrarisch waardevol gebied en dat de bescherming het agrarisch gebruik van deze gronden niet mag verhinderen.

Antwoord:

Het uitgevoerde onderzoek en de analyses van de beschikbare bronnen (met name het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen) tonen duidelijk aan de kern van de archeologische site zich nog ten dele bevindt op percelen D2, D5H en D5F, terwijl er eveneens nog duidelijk structuren zichtbaar zijn die gerelateerd zijn aan de site, op percelen D5S en D3F. Om deze redenen kan de perimeter van de bescherming niet als dusdanig worden aangepast.

Het Onroerenderfgoeddecreet (art 6.1.1/1) stelt dat de beschermingsvoorschriften geen beperkingen kunnen opleggen die werken of handelingen absoluut verbieden of onmogelijk maken die overeenstemmen met de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening, noch de realisatie van die plannen en hun bestemmingsvoorschriften verhinderen. De bescherming van een archeologische site heeft als gevolg dat eigenaars en gebruikers de site in goede staat moeten behouden en dat er een archeologienota of een schriftelijke toelating nodig is om op het terrein van de beschermde archeologische site bepaalde werken uit te voeren. Maar de bescherming maakt dus geen handelingen onmogelijk die overeenstemmen met de planbestemming van het terrein.

Bezwaar 2, vzw Natuurpunt De Vrienden van het Schulensbroek

De vereniging bemerkt positief te staan ten aanzien van de archeologische bescherming van de site, en vermeldt geen bezwaren.

3. Conclusie

De uitgebrachte adviezen en bezwaren **uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming** hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier of het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier noch het beschermingsbesluit werden aangepast.